

1

Jau nuo slenksčio užuodžiu senų knygų kvapą, trupančių puslapių ir nuo laiko sudūlėjusios odos aromata. Kiti antikvariatai, pro kuriuos praėjau šiame akmenimis grįstame skersgatvyje, turi oro kondicionierius, o jų durys nuo karščio uždarytos, bet šitos parduotuvėlės — atlapos ir paremtos, taip ir kviečiančios mane užėiti. Tai paskutinė mano popietė Romoje, paskutinė proga įsigyti kokį nors suvenyrą viešnagės proga. Jau nupirkau šilkinį kaklaraištį Robui ir ekstravagantiškai rauktą suknelę mudviejų trejų metų dukrytei Lilei, bet sau dar nieko nesuradau. Antikvariato vitrinoje pamatau kaip tik tai, ko noriu.

Žengiu į prietamą, tokią tirštą, kad prireikia minutėlės mano akims prie jos priprasti. Lauke tvanki kaitra, bet čia keistai vėsu, lyg būčiau patekusi į olą, į kurią neprasisakverbia nei šviesa, nei karštis. Pamažu šešėliuose išryškėja siluetai, ir aš pamatau knygų prikimštas lentynas, iš kelionių garlaiviu atlikusius senus lagaminus, o kampe — nuo laiko patamsėjusių viduramžių šarvų komplektą. Ant sienų kabo aliejumi tapyti

paveikslai, visi jie rėžiantys akį ir bjaurūs, paženklinți nugeltusiomis kainų etiketėmis. Nepastebiu nišoje stovinčio parduotuvėlės savininko, tad krūpteliu, kai jis staiga man šūkteli itališkai. Pasisukusi išvystu mažą kaip gnomą žmogų su antakiais nelyginant apsnigti vikšrai.

— Atleiskite, — atsakau. — *Non parlo Italiano* *.

— *Violino?*

Jis pirštu parodo į smuiko futliarą man ant nugaros. Instrumentas pernelyg vertingas, kad palikčiau jį viešbučio kambaryje, todėl keliaudama visada laikau prie savęs.

— *Musicista?*** — klausia jis ir ore lyg pagroja smuiku, dešine ranka sušvytuodamas aukštyn žemyn įsivaizduojamu stryku.

— Taip, esu muzikantė. Iš Amerikos. Šįryt grojau festivalyje.

Nors jis mandagiai linkeli, nemanau, kad iš tikrųjų mane suprato. Parodau į prekę, kurią pastebėjau jo parduotuvėlės vitrinoje.

— Ar galėčiau pamatyti tą knygą? *Libro. Musica****.

Vyras paima iš vitrinos gaidų knygą ir paduoda ją man. Žinau, ji sena — sprendžiu iš to, kaip trupa popieriaus kraštai man prisilietus. Leidinys itališkas, ir viršelyje išpaustas žodis *Čigonai* ir smuiku grojančio vyro susivėlusiais plaukais paveikslėlis. Atsiverčiu pirmas natas, kurios parašytos minorine tonacija. Kūrinėlis man nepažįstamas, graudi melodija, ir man pirštus niežti ją sugroti. Taip, kaip tik šito visada ieškau — se-

* Nekalbu itališkai (*it.*). Čia ir toliau paaiškinimai vertėjo.

** Muzikantė? (*It.*)

*** Knyga. Muzikos (*it.*).

nos muzikos, jau pamirštos ir nusipelnusios būti atrastai iš naujo.

Verčiu natų puslapius, kai iš knygos iškrinta ir ant grindų nuplevena palaidas lapas. Ne knygos, o rankraščio lapas, tirštai primargintas natų, paskubom brūkštelėtų pieštuku. Kūrinio pavadinimas elegantiškai išraitytas ranka.

Incendio, kompozitorius L. Todeskas.

Skaitau gaidas ir galvoje girdžiu natas. Po kelių taktų suprantu, kad tai gražus valsas. Prasideda kaip paprasta melodija E-minor tonacija. Bet ties šešioliktu taktu muzika darosi sudėtingesnė. O nuo šešiasdešimtojo natos pradeda verstis viena ant kitos ir kartais pasitaiko šaižių alteracijų. Apverčiu lapą, kitoje pusėje kiekvienas taktas tirštai primargintas pieštuko žymų. Žaibiškas greitas *arpeggio* meta melodiją į pašėlusį garsų sūkurį, nuo kurio staiga man pastyra rankų plaukeliai.

Privalau įsigyti šias gaidas.

— *Quanto costa?** — klausiu. — Šis lapas ir visa knyga?

Parduotuvės savininkas mane stebi suktai žibančiomis akimis.

— *Cento***.

Jis išsitraukia tušinuką ir užrašo sau ant delno skaičių.

— Šimtas eurų? Juk jūs ne rimtai.

— *E'vecchio*. Sena.

— Nėra *tokia* sena.

Jis gūžteli pečiais, ir aš suprantu: galiu gaidas paimti arba palikti. Jis jau iš mano akių suprato, kaip labai jų trokštu; žino,

* Kiek kainuoja? (*It.*)

** Šimtas (*it.*).

kad už tą gurantį čigoniškų melodijų tomelį iš manęs gali reikalauti pasibaisėtinos kainos, ir aš sumokėsiu. Muzika — mano vienintelė ekstravagancijos išraiška. Manęs nė kiek nedomina papuošalai ar dizainerio siūti drabužiai ir batai; vienintelis akcesuaras, kurį išties vertinu, — tai šimto metų senumo smuikas, dabar esantis man ant nugaros.

Jis įteikia kvitą už pirkinį, ir aš išeinu iš parduotuvėlės į popietės karštį, šleikštų kaip sirupas. Kaip keista, kad viduje man buvo taip šalta. Atsigręžiu į pastatą, bet nematau jokio oro kondicionieriaus, tik uždaryti langai ir virš frontono tupinčios dvi vienodos chimeros. Į mane nuo žalvarinio Medūzos galvos formos durų belstuko atšoka saulės žybsnis. Durys dabar uždarytos, bet pro apdulkėjusį vitrinos stiklą pastebiu į mane žiūrintį savininką, tačiau jis tuoj pat nuleidžia užuolaidą ir dingsta iš akių.

Mano vyras Robas sužavėtas kaklaraiščiu, kurį jam nupirkau Romoje. Stovi priešais mūsų miegamojo veidrodį, įgudusiais judesiais mazgydamas sau apie kaklą žvilgantį šilką.

— Kaip tik toks daiktas, kokio man reikia nuobodžiam posėdžiui pagyvinti, — sako jis. — Galbūt visos tos spalvos neleis jiems užmigti, kai pradėsiu berti skaičius.

Trisdešimt aštuonerių Robas toks pats lieknas ir geros fizinės formos kaip tądien, kai susituokėme, nors pastarasis dešimtmetis pasidabravo jo smilkinius. Apsirengęs krakmolytais baltais marškiniais su auksinėmis rankogalių sąsagomis, Bostone užaugęs mano vyras atrodo visai kaip kruopštus buhalteris,

koks iš tikrųjų ir yra. Apie skaičius jis išmano viską: pelnus ir nuostolius, aktyvus ir pasyvus. Pasaulį mato matematinėmis sąvokomis, ir net pagal tikslią geometriją. Vyro kaklaraištis švysteli lanku, persikryžiuodamas į tobulą mazgą. Kokie mudu skirtingi! Vieninteliai man rūpintys skaičiai — tai simfonijų ir opusų numeriai ir laiko ženklai mano gaidose. Robas visiems sako, kad kaip tik tuo jį ir patraukiau, nes, skirtingai nei jis, esu menininkė ir efemeriška būtybė, šokanti saulėje. Aš nerimaudavau, kad tie kitoniškumai mudu išskirs, jog Robui, taip tvirtai stovinčiam ant žemės, pakyrės saugoti savo efemeriškąją žmoną, kad ši nenuplauktų į padebesius. Bet po dešimties metų štai mudu čia, vis dar įsimylėję vienas kitą.

Veidrodyje jis šypsosi man, užverždamas kaklaraiščio mazgą.

— Džulija, šįryt tu baisiai anksti atsibudai.

— Tebegyvenu Romos laiku. Ten jau vidudienis. Po skrydžio reaktyviniu laineriu organizmo ritmas išsibalansavęs. Tik pagalvok apie visus tuos dalykus, kuriuos šiandien turiu nuveikti.

— Pranašauju, iki priešpiečių tu susmuksi. Nori, kad aš nuvežčiau Lilę į darželį?

— Ne, šiandien pasiliksiu ją namie. Jaučiuosi kalta, kad visą savaitę buvau toli nuo jos.

— Neturėtum taip jaustis. Tavo teta Valė užbėgdavo ir viskuo pasirūpindavo, kaip ir visuomet.

— Ką gi, Lilės beprotiškai ilgėjau ir šiandien trokštu su ja praleisti kiekvieną minutę.

Vyras apsisuka man parodyti savo tobulai surištą naująjį kaklaraištį.